

Spis treści

Wstęp	13
Wykaz aktów prawnych	17
Wykaz stosowanych kont	23
CZĘŚĆ PIERWSZA. PRAWNE I EKONOMICZNE OTOCZENIE FIRMY	
1. Elementy prawa cywilnego (Janusz Kaspryszyn)	31
1.1. Istota prawa cywilnego	31
1.2. Prawo rzeczowe	46
1.3. Zobowiązania	51
Pytania	62
Literatura	63
2. Prawo gospodarcze – wybrane zagadnienia (Janusz Kaspryszyn)	64
2.1. Wprowadzenie	64
2.2. Pojęcie przedsiębiorcy i jego podstawowe obowiązki	65
2.3. Istota spółki cywilnej (art. 860–875 kodeksu cywilnego)	66
2.4. Istota spółki jawnej (art. 22–85 kodeksu spółek handlowych)	68
2.5. Istota spółki partnerskiej (art. 86–101 kodeksu spółek handlowych)	70
2.6. Spółka komandytowa (art. 102–124 kodeksu spółek handlowych)	72
2.7. Spółka komandytowo-akcyjna (art. 125–150 kodeksu spółek handlowych)	73
2.8. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 151–300 kodeksu spółek handlowych)	75
2.9. Spółka akcyjna (art. 301–490 kodeksu spółek handlowych)	77
2.10. Inne formy działalności	79
2.11. Elementy prawa upadłościowego i naprawczego	80
Pytania	82
Literatura	83
3. Podstawy gospodarki finansowej spółki (Marek Łyszczak)	84
3.1. Pojęcie i formy finansowania	84
3.2. Klasyfikacja źródeł finansowania działalności gospodarczej	85
3.3. Cechy poszczególnych form finansowania	93

Pytania	98
Literatura	98
4. Współpraca podmiotu gospodarczego z bankiem (Urszula Mleczko)	100
4.1. Operacje bankowe	100
4.2. Produkty i usługi depozytowe i rozliczeniowe	101
4.3. Produkty i usługi kredytowe	108
Pytania	114
Literatura	115

CZĘŚĆ DRUGA. PRAWNE I ZAWODOWE NORMY RACHUNKOWOŚCI

5. Harmonizacja rachunkowości (Danuta Misińska)	119
5.1. Wprowadzenie	119
5.2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy rachunkowości	120
5.3. Instytucje międzynarodowe zajmujące się tworzeniem standardów	121
5.4. Treści Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i ich uwzględnienie w polskim prawie bilansowym	121
5.5. Dyrektywy Unii Europejskiej	128
5.6. Relacje między normami MSR (MSSF), Dyrektywami Unii oraz GAAP	130
Pytania	131
Literatura	131
6. Międzynarodowe i krajowe standardy rachunkowości (Jadwiga Szafranec)	133
6.1. Historia	133
6.2. Cele Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości	134
6.3. Struktura RMSR	134
6.4. Powstawanie i uchwalanie standardów	135
6.5. Założenia koncepcyjne	136
6.6. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości	137
6.7. Polski Komitet Standardów Rachunkowości	139
Pytania	141
Literatura	141
7. Tendencje rozwojowe rachunkowości (Miroslawa Kwiecień)	142
7.1. Funkcje rachunkowości	142
7.2. Nieco historii	145
7.3. Standaryzacja rozwiązań	152
Pytania	155
Literatura	155
8. Podstawy prawne i organizacja rachunkowości (Władysław Fałowski)	157
8.1. Podstawowe uregulowania prawne dotyczące prowadzenia ewidencji	157
8.2. Uprozczone formy ewidencji	160
8.3. Podstawy prawne prowadzenia ksiąg rachunkowych	166
8.4. Podstawy organizacji rachunkowości	168
8.5. Obligatoryjne wewnętrzne uregulowania w zakresie rachunkowości	175
8.6. Organizacja ksiąg rachunkowych	179
8.7. Dokumentacja operacji gospodarczych	182
8.8. Inwentaryzacja jako podstawa weryfikacji lub ustalenia stanu ewidencyjnego	185

8.9. Zagadnienia pozostałe	187
Pytania	188
Literatura	189
9. Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego (Dorota Trzcińska)	195
9.1. Wprowadzenie	195
9.2. Charakterystyka techniki komputerowej	196
9.3. Wymogi prawne stawiane systemom finansowo-księgowym	197
9.4. Czego się oczekuje od systemów finansowo-księgowych	202
9.5. Kryteria wyboru systemu finansowo-księgowego – lista pytań	205
Pytania	207
Literatura	208
10. Rachunkowość jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej (Bożena Rudnicka)	209
10.1. Pojęcie jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej	209
10.2. Szczególne uregulowania rachunkowości jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej	210
10.3. Podstawowe kategorie ekonomiczne	211
10.4. Sprawozdanie finansowe	213
10.5. Zasady ewidencji	215
10.6. Wynik finansowy	217
10.7. Podjęcie działalności gospodarczej	217
10.8. Opodatkowanie jednostek nie prowadzących działalności gospodarczej (<i>non profit</i>)	220
Pytania	221
Literatura	222
11. Polityka bilansowa (Teresa Cebrowska)	223
11.1. Wprowadzenie	223
11.2. Definicje	225
11.3. Instrumenty polityki bilansowej	228
11.4. Granice polityki bilansowej	230
Pytania	231
Literatura	232

CZĘŚĆ TRZECIA. RACHUNKOWOŚĆ AKTYWÓW

12. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (Władysław Fałowski)	235
12.1. Wprowadzenie	235
12.2. Pojęcie wartości niematerialnych i prawnych	237
12.3. Wycena i amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	238
12.4. Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	240
12.5. Pojęcie środka trwałego	241
12.6. Wycena środków trwałych	246
12.7. Amortyzacja środków trwałych	249
12.8. Aktualizacja wartości i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych	259
12.9. Ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych	260
12.10. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne przyjęte w leasingu oraz oddane do leasingu	265

Pytania	280
Literatura	281
13. Inwestycje rzeczowe (Waldemar Dotkuś)	283
13.1. Wprowadzenie	283
13.2. Etapy realizacji procesu inwestycyjnego	286
13.3. Inwestycje w nieruchomości	289
Pytania	294
Literatura	295
14. Instrumenty finansowe (Edward Pielichaty)	296
14.1. Pojęcie, rodzaje i ewidencja instrumentów finansowych	296
14.2. Pojęcie i pomiar wartości godziwej instrumentów finansowych	302
14.3. Definicje instrumentów pochodnych	307
14.4. Wycena instrumentów pochodnych	310
14.5. Problemy ujęcia i wyceny złożonych instrumentów finansowych	311
Pytania	318
Literatura	318
15. Zapasy (Janusz Mindowicz)	320
15.1. Klasyfikacja i zasady wyceny zapasów	320
15.2. Materiały	322
15.3. Towary	327
15.4. Produkty gotowe	334
15.5. Inwentaryzacja zapasów	336
Pytania	341
Literatura	341
16. Rozrachunki (Bożena Rudnicka)	342
16.1. Pojęcie rozrachunków	342
16.2. Klasyfikacja rozrachunków	343
16.3. Wycena rozrachunków w ciągu roku obrotowego i na dzień bilansowy	344
16.4. Rozrachunki w walutach obcych	347
16.5. Odpisy aktualizujące należności	356
16.6. Inwentaryzacja rozrachunków	358
16.7. Ewidencja i dokumentacja rozrachunków	359
Pytania	380
Literatura	381
17. Środki pieniężne (Bożena Rudnicka)	383
17.1. Pojęcie aktywów pieniężnych	383
17.2. Czeki	384
17.3. Weksle	385
17.4. Inwentaryzacja środków pieniężnych	388
17.5. Wycena środków pieniężnych	389
17.6. Dokumentacja i ewidencja środków pieniężnych	393
Pytania	399
Literatura	400
18. Rozliczenia międzyokresowe (Waldemar Dotkuś)	401
18.1. Rozliczenia międzyokresowe czynne	401
18.2. Rozliczenia międzyokresowe bierne	404

18.3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	407
Pytania	409
Literatura	410

CZĘŚĆ CZWARTA. RACHUNKOWOŚĆ PASYWÓW

19. Kapitały (Janusz Mindowicz)	413
19.1. Istota i klasyfikacja kapitału własnego	413
19.2. Kapitały podstawowe	414
19.3. Kapitał zapasowy	420
19.4. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	422
19.5. Pozostałe kapitały rezerwowe	423
19.6. Zysk (strata) z lat ubiegłych	423
19.7. Wynik netto	424
Pytania	426
Literatura	427
20. Ustalanie wyniku finansowego (Jadwiga Szafraniec)	428
20.1. Pojęcia podstawowe	428
20.2. Koszty i przychody z działalności operacyjnej	430
20.3. Pozostałe koszty i przychody z działalności operacyjnej	435
20.4. Koszty i przychody finansowe	437
20.5. Zysk ze zbycia inwestycji	439
20.6. Aktualizacja wartości inwestycji	439
20.7. Inne	439
20.8. Straty i zyski nadzwyczajne	440
20.9. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	440
20.10. Ewidencja procedury ustalania wyniku finansowego	441
20.11. Podział wyniku finansowego	445
Pytania	446
Literatura	447
21. Rezerwy na zobowiązania (Waldemar Dotkuś)	448
21.1. Pojęcia podstawowe	448
21.2. Rezerwy na zobowiązania	449
21.3. Wycena rezerw	452
21.4. Rezerwy na restrukturyzację działalności przedsiębiorstwa	454
21.5. Rezerwy na podatek dochodowy	457
21.6. Ujawnianie informacji o rezerwach	458
Pytania	461
Literatura	461
22. Kontrakty długoterminowe (Anna Kasperowicz)	462
22.1. Identyfikacja pojęcia usługi długoterminowej	462
22.2. Charakterystyka kontraktów długoterminowych	464
22.3. Metody ustalania przychodów i kosztów nie zakończonej umowy o usługi	465
22.4. Rozwiązania ewidencyjne	469
Pytania	478
Literatura	479
23. Odroczony podatek dochodowy (Władysław Fałowski)	480
23.1. Wprowadzenie	480

23.2. Różnice trwałe	481
23.3. Różnice przejściowe	483
23.4. Istota odroczonego podatku dochodowego	485
23.5. Przygotowanie danych niezbędnych do tworzenia i rozwiązywania rezerwy na odroczonego podatku dochodowy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	490
23.6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu straty podatkowej do odliczenia w przyszłych okresach	492
23.7. Ewidencja podatku odroczonego i jego prezentacja w sprawozdaniu finansowym	494
23.8. Odroczonego podatek dochodowy – środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	498
23.9. Odroczonego podatek dochodowy – leasing	500
23.10. Odroczonego podatek dochodowy – długoterminowe i krótkoterminowe inwestycje	503
23.11. Odroczonego podatek dochodowy – należności długoterminowe i krótkoterminowe	507
23.12. Odroczonego podatek dochodowy – zapasy	508
23.13. Odroczonego podatek dochodowy – długoterminowe i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	510
23.14. Odroczonego podatek dochodowy – kontrakty długoterminowe	514
23.15. Odroczonego podatek dochodowy – rezerwy	516
23.16. Odroczonego podatek dochodowy – zobowiązania	517
23.17. Podsumowanie	518
Pytania	520
Literatura	520

CZĘŚĆ PIĄTA. RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA I CONTROLLING

24. Rachunek kosztów (Danuta Soltys)	525
24.1. Zasadnicze pojęcia i kryteria strukturalizacji kosztów	525
24.2. Istota rachunku kosztów	529
24.3. Funkcje rachunku kosztów	530
24.4. Podstawy zróżnicowania modelowego rachunku kosztów i powiązania z rachunkiem przychodów	531
24.5. Zasady ewidencji kosztów działalności operacyjnej	537
24.6. Podstawowe procedury kalkulacyjne a rachunek kosztowo-przychodowy	541
24.7. Rozwinięte modele rachunku kosztów zmiennych i wyników	550
24.8. Kalkulacja kosztów działań	552
Pytania	554
Literatura	555
25. Rachunkowość zarządcza (Edward Nowak)	556
25.1. Rachunkowość zarządcza w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa	556
25.2. Rachunkowość zarządcza strategiczna i operacyjna	559
25.3. Klasyfikacja kosztów na potrzeby zarządzania	561
25.4. Analiza zmienności kosztów	563
25.5. Analiza progu rentowności	567
25.6. Dźwignia operacyjna	573
25.7. Decyzje cenowe	575
25.8. Ośrodki odpowiedzialności	579
Pytania	581
Literatura	582
26. Controlling (Waldemar Dotkuś)	583
26.1. Pojęcie controllingu	583

26.2. Rodzaje celów w controllingu	586
26.3. Controlling strategiczny	588
26.4. Controlling operatywny	589
26.5. Rachunkowość jako podstawowa baza informacyjna controllingu	590
26.6. Instrumenty controllingu operatywnego	591
26.7. Budżetowanie a ośrodki odpowiedzialności	591
26.8. Rodzaje budżetów oraz funkcje budżetowania	593
26.9. Kontrola budżetowa i jej fazy	594
26.10. Sprawozdanie controllingowe	595
Pytania	596
Literatura	596

CZĘŚĆ SZÓSTA. RACHUNKOWOŚĆ ZDARZEŃ NIETYPOWYCH

27. Rachunkowość jednostki w stanie upadłości (Zbigniew Luty)	601
27.1. Przesłanki upadłości	601
27.2. Dokumentowanie wniosku o upadłość	604
27.3. Ustalanie wartości masy upadłego	606
27.4. Koszty syndyka	612
27.5. Zaspokajanie wierzytelności	613
Pytania	615
Literatura	616
28. Łączenie i podział spółek (Zbigniew Luty)	617
28.1. Istota połączenia	617
28.2. Połączenie w świetle prawa bilansowego	621
28.3. Połączenie metodą nabycia	624
28.4. Metoda łączenia udziałów	629
Pytania	632
Literatura	632

CZĘŚĆ SIÓDMA. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I ANALIZA FINANSOWA

29. Sprawozdawczość finansowa (Teresa Cebrowska)	635
29.1. Wprowadzenie	635
29.2. Cel i procedury sprawozdań finansowych	636
29.3. Założenia i cechy jakościowe sprawozdania finansowego	642
29.4. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego	646
29.5. Konstrukcja i treść bilansu	647
29.6. Rachunek zysków i strat	655
29.7. Dodatkowe informacje i objaśnienia	659
29.8. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym	662
29.9. Rachunek przepływów pieniężnych	665
29.10. Sprawozdanie z działalności za rok obrotowy	674
29.11. Konsolidacja sprawozdań finansowych	675
Pytania	678
Literatura	679
30. Analiza finansowa (Teresa Cebrowska)	680
30.1. Istota i przedmiot analizy finansowej	680
30.2. Metody analizy finansowej	684

30.3. Źródła informacji dla analizy	688
30.4. Płaszczyzny oceny kondycji firmy	690
30.5. Wstępna analiza sprawozdań finansowych	693
30.6. Analiza wskaźnikowa	700
30.7. Identyfikacja ryzyka bankructwa	706
30.8. Podsumowanie	709
Pytania	709
Literatura	710
 Odpowiedzi na pytania	 712
 Indeks (Zdzisław Kes)	 713